

Детска градина №40 „Проф. Г. Ангушев“

гр.София, ж.к. „Гоце Делчев“, ул. „Метличина поляна“ 10, ПК 1404, тел: 8591115,

cdg_40@abv.bg

Утвърдил: Веселина Георгиева

ПРОГРАМНА СИСТЕМА НА ДЕТСКА ГРАДИНА №40 „ПРОФ. Г. АНГУШЕВ“ /2020 – 2024/

Въведение

Основната цел на образованието вече не може да бъде механичното усвояване и възпроизвеждане на готови масиви от знания. В информационния век, в обществото на знанието, основната цел на образованието трябва да бъде развитието на умения за работа с постоянно променяща се информация и усвояване на методи на учене, на ключови компетентности и нагласи за учене през целия живот.

Очакванията на българското общество са: промяна във философията, в организацията и в методиката на образователния процес; широко гражданско участие на родители и ученици в управлението на училищната общност и в нейното укрепване и развитие при безусловна публичност за състоянието и промените в нея; хармонизирането на образователната ни система с европейските измерения.

Процесът на предучилищното образование е подчинен на прилагането на програмна система като част от стратегията за развитието на детската градина, която се приема с решение на педагогическия съвет.

Програмната система е цялостна концепция за развитието на детето с подходи и форми на педагогическо взаимодействие, подчинени на обща цел.

1. Съдържание на предучилищното образование

Предучилищното образование осигурява възпитание, социализиране, обучение и отглеждане на децата до постъпването им в I клас.

Предучилищното образование полага основите за учене през целия живот, като осигурява физическото, познавателното, езиковото, духовно-нравственото, социалното, емоционалното и творческото развитие на децата, вземайки предвид значението на играта в процеса на педагогическото взаимодействие.

Предучилищното образование създава условия за:

1. цялостно развитие на детската личност;
2. придобиване на съвкупност от компетентности - знания, умения и отношения, необходими за успешното преминаване на детето към училищното образование.

Компетентностите са дефинирани като очаквани резултати от възпитанието, обучението и социализацията на децата за всяка възрастова група по следните образователни направления:

1. Български език и литература
2. Математика
3. Околен свят
4. Изобразително изкуство
5. Музика
6. Конструирание и технологии
7. Физическа култура

Държавният образователен стандарт е съвкупност от изисквания за резултатите от обучението и определя:

1. образователните направления, по които се осъществява предучилищно образование;
2. целите и съдържанието на отделните образователни направления;
3. изискванията за резултатите от обучението по всяко образователно направление в отделните възрастови групи.

За постигането на компетентностите, както и за постигането на допълнителни компетентности не се допуска задаването на домашна работа и работа с познавателните книжки вкъщи.

Предучилищното образование се осъществява при осигурена среда за учене чрез игра, съобразена с възрастовите особености и гарантираща цялостното развитие на детето, както и възможности за опазване на физическото и психическото му здраве.

2. Подходи и форми на педагогическо взаимодействие:

Педагогическото взаимодействие е процес, насочен към постигането на определен очакван резултат, свързан с цялостното развитие на детето, в който основни участници са учителят и детето. При провеждането на педагогическото взаимодействие учителите използват игровата дейност за постигането на компетентностите.

3.1. Подходи:

В педагогиката се различават няколко модела на обучение:

- 1) *пасивен* – детето е в ролята на «обект» на обучението (слуша и гледа);
- 2) *активен* – детето е в ролята на «субект» на обучението (самостоятелна работа, творчески задания и задачи);

3) *интерактивен* – *inter* (взаимен), *act* (действие). Процесът на обучение се осъществява в условията на постоянно, активно взаимодействие между всички ученици. Ученикът и учителят са равноправни субекти на обучението.

Детската градина залага на концепцията, че детето е пълноправен участник в педагогическото взаимодействие и неговият опит служи за основен източник на учебно знание. Учителят не дава готови знания, а подбужда децата към самостоятелно търсене на решение. Неговата задача се свежда до създаване на условия за развитие на техните инициативи.

Основно средство за работа с децата се явява педагогическото търсене. Учителят не бива да дава готови знания, да разкрива пред децата истината, той трябва да ги учи да я намират. Ако детето задава въпрос, не трябва веднага да му се дава готов отговор. Обратно, трябва да попитаме него, какво мисли то самото за това. Да го провокираме към разсъждаване. И с подсещащи въпроси да го доведем до откриване на отговора. Ако детето не задава въпроси, тогава учителят трябва сам да му представи някакво противоречие. По този начин ще постави детето в ситуация, която изисква да се намери отговор.

3.1.1. Конструктивистичен подход – „ученето като конструиране на значения“

и "учене чрез участие".

Появява се последното десетилетие на миналия век. Негови представители са Джанбатиста Вико, Джон Дюи, Жан Пиаже и Лев Виготски.

Идеята на този конструктивисткият дизайн на ученето е децата да конструират свои собствени знания на базата на опита си и на взаимодействието си със заобикалящата ги среда. Водещо е умението да се разрешават проблеми, изискващо разбиране на равнището на концептуалните връзки в предмета.

Измежду видовете активност на детето водеща роля се приписва на мисловната (без да се подценява физическата, "правенето с ръце"). Знанията не могат просто да бъдат "трансферирани" от учителя към детето - необходимо е да бъдат разбрани, да бъдат осмислени на равнището на концептуалните връзки в "предмета". *Наученото* да бъде използвано в действителността, *изнесено отвъд прага на класната стая*. А *мотивацията* конструктивизмът преценява като ключов компонент на обучението. Тя не просто е същностна за него. Без да знаят децата *защо* учат това и това, не биха били особено ангажирани с операционализацията на знания, "вливани" в тях чрез преподаване. Затова и *игрите, симулациите* са сред методите - фаворити на конструктивизма.

Предвиденото за изучаване се поднася като проблем, който изисква разрешаване. Изграждането на свой собствен опит в обучението от страна на децата се постига чрез боравене с необработена база данни (емпиричен материал) и чрез построяване на свои алгоритми, които да следват в действията си.

Общуването е насочено към поставяне на въпроси, за които няма един и следователно "правилен", или "верен", отговор, а "само" множество възможни. Целта е усвояването на умението да се задават смислени въпроси от детето. Защото, пита смислено онзи, който вече има идея какво може да (на)прави със запитаното. Диалога се разбира като дискурсивно взаимодействие между събеседници, връзките между които са симетрични, солидарни, а не йерархични. Оттук - изискването за безусловно утвърждаване на човешкото достойнство на

детето, осъществяващо се чрез уважение към неговите интереси, мотиви, идеи, инициативи - към неговите действия без оглед на постигнатия резултат.

Ролята на учителя е един от многото източници на информация. Той не дава инструкции, които децата са длъжни да спазват, а им помага сами да конструират модули, които да следват.

3.1.2. Синергетичен подход

Понятието „синергетика” има гръцки произход „sinergia”, [1, с. 34] и смислово означава: съгласувано действие, сътрудничество, взаимодействие, интеграция, системност, комплексност и др.

3.1.3. Дейностен подход

Дейностен подход или "учене чрез правене". Различните дейности на "правене": познава, разпознава, открива, посочва, определя, описва, представя, установява, разбира, обяснява, сравнява, разграничава, различава, отграничава, идентифицира, оценява, прави характеристика, извлича, съставя, подрежда, попълва, употребява и др.

3.1.4. Личностен подход

Общите подходи към образованието трябва да имат личностно ориентиран характер. Развитието на личността е ефективно, когато обучението предизвиква положителни емоции, когато детето чувства, че към него се отнасят със симпатия и внимание, независимо от резултатите на ученето.

Учителят помага за изграждането у всяко дете чувство за собствено достойнство, емпатия и самоуважение, стреми се да обезпечи психологическия комфорт в групата. Той е субект в учебния процес, подпомагаш и облекчаващ процеса на обучение.

3.1.5. Интерактивен подход

Терминът интерективност има няколко превода на български език и означава шумност, активност, масовост. Самият принцип се реализира чрез използване на т.н. "активни" методи и форми на обучение, като мозъчната атака /брейнсторминг/, дискусиата, работата по проект, викторини,, интернет и др. Дава възможност за масово участие, за творчество, за интерактивност, за спонтанност, за не стандартни решения за задачи и проблеми, за личностна изява и др.

Децата са в ролята им не на обекти за въздействие, а на равноправни партньори при взаимодействие. Ролята на учителя е не като външен наблюдател, контролиращ събитията, а като равноправен участник в детския колектив.

Интерактивната форма предполага организация и развитие на диалоговото общуване, което води до взаиморазбиране, взаимодействие, към съвместно решение на общи, но значими за всяко дете задачи.

Интерактивният подход дава възможност децата да се учат като разсъждават и участват активно в процеса на взаимодействие, а не с внимание и запаметяване на даденото от учителите познание.

Използването на интерактивни модели на обучение изискват моделиране на жизнено ситуации, използване на ролеви игри, съвместно решаване на даден проблем, организира се индивидуална, групова и работа по двойки, приемат се изследователски проекти, използва се творческа работа. Изключва се доминирането на който и да е участник в обучението или на която и да е идея. Това е основа на хуманния, демократичен подход към обучението.

3.1.6. Проблемно-базираният подход

Отправна точка на мисловния процес обикновено е проблемната ситуация. Проблемната ситуация „принуждава” обучаемите да търсят и да намерят информацията, която им е необходима, т.е. да получат знания от много източници, като често се използват знания от различни образователни направления. Това е когнитивна задача, която се характеризира с противоречие между наличните знания, умения, нагласи и необходимостта да се разреши проблема. Мисленето обикновено започва с даден проблем или въпрос.

Проблемното обучение е система от методи и средства, които осигуряват възможност за активно участие на обучаемите в процеса на усвояване на нови знания, формирането на творческото мислене и развитие на познавателните интереси на индивида.

Под проблемно обучение се разбира такава организация на педагогическата ситуация, при която учителят създава проблемна ситуация, и под негово ръководство обучаемите самостоятелно или с малко помощ и творческа работа решават задачата, т.е. се изисква творческо прилагане на знанията и активни действия от страна на обучаемите. Така се развиват познавателните умения и мисловните способности на децата. В този случай е важно активиране и развитието на мисленето и прилагане творчески на познанията.

Процесът на проблемно-базираното обучение протича през няколко специфични етапа:

- създаване на проблемна ситуация, като се помага при претположенията на отговора на въпроса;
- поставяне на учебната задача;
- избор на начини и способности за нейното решение и аргументация за това;
- проверка на правилността на решението.

Проблемно-базираното обучение допринася за постигане на няколко основни цели: формиране у обучаемите на определена система от знания, умения и компетенции. постигане по-високо ниво на развитие на способностите за самообучение и творческо прилагане на

наличните знания и информация. създаване на специален стил на умствената дейност, проучване, изследване и самостоятелност на учениците.

3.1.7. Информационен подход

Информацията е съществена част от знанието. Внедряването на информационни и комуникационни технологии са основна част от модернизацията на образователния процес. Достъпът до съвременни информационни технологии на децата е неразделна и все по-важна част от достъпа до образование. Електронизацията на учебния процес е неотменим елемент на модерното училище и детска градина. Навлизането на иновации, базирани на ИКТ, оптимизира процеса на обучение и повишава неговата ефективност.

Прилагането на компютърни информационни технологии и работа с интерактивна дъска в детската градина стимулира устойчивостта на знанията на децата. Прави процеса на обучение привлекателен, мотивира децата към прояви на активност, провокира, тях изследователски дух. Интерактивната мултимедийна технология, обаче изисква внедряване на съвременна техника, включваща лаптопи, проектор и интерактивна мултимедийна дъска във всяка група, както и обучение на учителите да работят с нея.

3.1.8. Индивидуален и диференциран подход в обучението.

Индивидуалният подход се състои в изучаване и съобразяване с индивидуалните особености на всяко дете с цел максимално развитие на положителните и преодоляване на отрицателните индивидуални особености.

По природа едни деца са надарени с повече интелект, други с памет, трети с наблюдателност, четвърти с въображение и т. н. има деца, които работят по-бързо, и са работоспособни, други са по-бавни и нямат натрупани умения. Оттук вече и диференцирането на задачите по трудност.

3.1.9. ТРИЗ – образование

ТРИЗ – образованието се явява един от моделите на перспективно образование. Теорията за решаване на изобретателски задачи (ТРИЗ), възникнала в СССР в края на 40-те години с усилията на водещия руски учен, изобретател Хенриха Саулович Алтшулер (Алтов).

Идеите на ТРИЗ-педагогиката започнаха да интересуват все повече педагози, тъй като в съвременното образование се постави остро задачата да се възпитават творчески личности, подготвени за стабилно решаване на нестандартни задачи в различни области на дейност.

Предучилищната възраст е уникален период. От това как ще се формира детето, зависи какъв ще бъде неговият живот и именно затова е важно да не се изпуска този период за разкриването на творческия потенциал на всяко дете. Адаптираната към предучилищна възраст

ТРИЗ-технология позволява да се възпитават и обучават децата под надслова «Творчество във всичко!».

Оптимална форма за овладяване от децата методиката за творчество се явява системата от творчески задания, която се дава на децата чрез игри. Водещата за цялостното развитие дейност при децата до 7 години е играта. Целта на игрите е децата да търсят, да изследват, да се занимават с изобретателска дейност, а правилата на игрите задават пътя на тази работа.

Целта на използването на дадената технология в детската градина се явява развитие, от една страна на такива качества на мисленето, като гъвкавост, подвижност, системност, диалектичност; от друга – изследователска активност, стремеж към търсене на новото; развитие на речта и творческото въображение.

3.1.10. Екипен подход за работа с детето и ученика

□ В детската градина може да се създаде Екип за мотивация и подкрепа на личностното развитие на детето.

□ Екипът се сформира за случаи на деца, които проявяват трудности в социализацията и обучението. Обикновено това са случаи на деца и ученици, които живеят в неблагоприятна и рискова семейна среда.

□ Съставът на екипа се определя от директора на детската градина и в него участват: учителка на група, психолог, родители на детето. Координатор на работата на екипа е психологът.

□ Екипът обсъжда случая на детето, дефинира спецификите на неговите затруднения, поведението му и изготвя план за действие. Планът за действие включва предложения за мерки за работа с детето, разпределяне на задачи на участниците, осигуряване на наблюдение за развитието на случая.

При определяне на подходящите действия за работа с детето членовете на екипа се ръководят от принципите за правата на детето, политиката на детската градина и отчита следното: възрастта на детето; естеството на неговите прояви; предишни прояви; ефективността на други форми на подкрепа; информацията от родителите, учителите и други участници; други обстоятелства, които обясняват причините за проявите и затрудненията.

3.2. Форми:

Педагогическото взаимодействие в предучилищното образование се организира в основна форма и в допълнителни форми.

3.2.1. Основни – педагогическите ситуации, които протичат предимно под формата на игра /за усъвършенстване на знания, умения, отношения/

Педагогическите ситуации се организират само в учебното време и осигуряват постигането на компетентностите, определени в Държавния образователен стандарт.

Конкретното разпределяне на педагогическите ситуации по образователни направления се осъществява в седмично разпределение.

Седмичното разпределение се разработва по възрастови групи от учителите на конкретната група преди началото на учебната година и се утвърждава от директора на детската градина.

Продължителността на една педагогическа ситуация по преценка на учителя е от 15 до 20 минути - за първа и за втора възрастова група, и от 20 до 30 минути - за трета и за четвърта възрастова група.

3.2.2. Допълнителни:

- Допълнителни форми извън педагогическата ситуация: утринна гимнастика, игрова култура - подвижни игри, сюжетни игри, игри – драматизации, разходки и др.

- Допълнителни форми за надграждане на компетенциите

Допълнителните форми на педагогическо взаимодействие се организират по преценка на учителя на групата в съответствие с програмната система, прилагана в детската градина, цялостната организация на деня и с интересите и потребностите на децата. Осъществяват се извън времето за провеждане на педагогическите ситуации.

Допълнителните форми се организират както в учебното време, така и в неучебното време.

Чрез допълнителните форми на педагогическо взаимодействие се разширяват и усъвършенстват отделни компетентности от определените в държавния образователен стандарт за предучилищно образование.

3.3. Разпределение на основните форми

Възрастова група	Миним. бр ситуации	Допълн. ситуации	ОН БЕЛ	ОН Матем.	ОН ОС	ОН ИИ	ОН Музика	ОН КиТ	ОН ФК
I група	11	3	2	1	2	2	2	2	3
II група	13	4	3	2	3	2	2	2	3
III група	15	4	4	3	3	2	2	2	3
IV група	17	4	5	4	3	2	2	2	3

Съотношението между основни и допълнителни форми: 60/40 /с точност след утвърждаване на дневния режим на групата/

3.4. Допълнителни педагогически дейности

При заявено желание на родителите и срещу заплащане детската градина или училището може да осигури условия на територията си за организиране на педагогически дейности, които не са дейност на детската градина.

Дейностите се извършват извън времето за провеждане на основните форми на педагогическо взаимодействие и се организират при спазване на действащото законодателство.

Дейностите се организират за децата, които посещават детската градина.

4. Организация на учебното и неучебното време

Предучилищното образование се организира в учебни години. Учебната година в предучилищното образование започва на 15 септември и е с продължителност 12 месеца. В случай че 15 септември е почивен ден, тя започва на първия следващ работен ден.

Учебната година включва учебно и неучебно време. Неучебното време е времето без педагогически ситуации, както и времето извън учебните дни.

В учебното време се организират както основна, така и допълнителни форми на педагогическо взаимодействие, а в неучебното време без педагогически ситуации - само допълнителни форми.

Учебното време през учебната година е в периода от 15 септември до 31 май на следващата календарна година.

Учебното време се организира в учебни седмици и в учебни дни.

Учебната седмица е с продължителност пет учебни дни и съвпада с работната седмица.

В случай на разместване на почивните дни през годината на основание чл. 154, ал. 2 от Кодекса на труда обявените почивни дни са неучебни, съответно обявените работни дни са учебни за децата.

Учебният ден включва основните и допълнителните форми на педагогическо взаимодействие, както и време за почивка и самостоятелни дейности по избор на детето.

Неучебното време без основни форми на педагогическо взаимодействие е в периода от 1 юни до 14 септември.

Предучилищното образование се осъществява при целодневна, полудневна и почасова организация.

- **Целодневната организация** осигурява възпитание, социализация, обучение и отглеждане на децата в рамките на 12 астрономически часа на ден през учебната година.

Началният час на сутрешния прием и крайният час за изпращане на децата за деня се определят с Правилника за дейността на детската градина.

В целодневната организация в учебното време се редуват основна и допълнителни, а в неучебното време - само допълнителни форми на педагогическо взаимодействие, като се осигуряват и:

1. условия и време за игра, почивка, включително следобеден сън;
2. условия и време за хранене - сутрешна закуска, обяд и две задължителни подкрепителни закуски - между сутрешната закуска и обяда и между обяда и вечерята;
3. дейности по избор на детето.

Учителите в групата определят редуването на формите на педагогическо взаимодействие и организират деня на детето в предучилищното образование.

• **Полудневната организация** осигурява възпитание, социализация, обучение и отглеждане на децата в рамките на 6 последователни астрономически часа на ден преди обяд през учебната година. Началният час на сутрешния прием и крайният час на изпращането на децата за деня се определят с Правилника за дейността на детската градина.

В полудневна организация в учебното време се редуват основна и допълнителни, а в неучебното време - само допълнителни форми на педагогическо взаимодействие, като се осигуряват и:

1. условия и време за игра и почивка;
2. условия и време за закуска;
3. дейности по избор на детето.

Учителите в групата определят редуването на формите на педагогическо взаимодействие и организират деня на детето в предучилищното образование.

• **Почасовата организация** осигурява възпитание, социализация, обучение и отглеждане в рамките на 3 последователни астрономически часа на ден. Началният час на сутрешния прием и крайният час на изпращането на децата за деня се определят с Правилника за дейността на детската градина.

Почасовата организация се осъществява само през учебното време.

В почасовата организация се организират основна форма, а ако продължителността на престоя на детето позволява - и допълнителни форми на педагогическо взаимодействие, като се осигуряват условия и време за игра, почивка и дейности по избор на детето.

Почасовата организация се осъществява заедно с децата в група за целодневна или за полудневна организация, като в една група може да се включват не повече от 2 деца на почасова организация над максималния брой деца, определен в съответствие със стандарта за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини.

5. Тематично разпределение за всяка възрастова група

Разработва се в съответствие с разпоредбите на чл. 30 от Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование.

При разработването му трябва да се:

- Отчитат интересите на децата и спецификата на образователната среда;
- Осигурява ритмичното и балансирано разпределяне на съдържанието по образователните направления;
- Включват темите за постигане на отделни компетентности като очаквани резултати от обучението, както и методите и формите за проследяване на постиженията на децата.

Тематичните разпределения за всяка възрастова група са поместени в **Приложение 1**.

6. Проследяване на резултатите от предучилищното образование

Проследяването на постиженията на детето се осъществява от учителите на съответната група в началото и в края на учебното време по образователните направления.

Проследяването на постиженията на децата за всяка възрастова група се определя от учителите в съответствие с методите и формите за проследяване на постиженията на децата и отразява съответствието с очакваните резултати от обучението.

Резултатите от проследяването на постиженията на детето се вписват в дневника на групата.

Учителите информират родителите за индивидуалните постижения на детето.

В хода на предучилищното образование постиженията на детето се отразяват в детско портфолио. Съдържанието на портфолиото се определя с Правилника за дейността на детската градина. В края на предучилищното образование с цел осигуряване на продължаващо взаимодействие между родителите и образователните институции портфолиото им се предава.

В 14-дневен срок преди края на учебното време учителят на съответната подготвителна група установява готовността на детето за училище.

Готовността на детето за училище отчита физическото, познавателното, езиковото, социалното и емоционалното му развитие.

-
- **Форми и методи за установяване на компетенции:**
  1. Педагогическо наблюдение
  2. Практически задачи
  3. Тестове
  4. Портфолио на детето

Портфолиото в детската градина може да се разглежда като писмен метод за проследяване на детските постижения. Портфолиото се основава на събиране и систематизиране на материали, с които се документира развитието на детето през определен период от обучението.

Портфолиото:

- позволява да бъде проследено развитието на детето;
- отразява натрупаните от него знания;
- документира личното израстване и на детето;
- определя влиянието от натрупаните знания, например дали те могат да бъдат приложени на практика.

6. Сътрудничество и взаимодействие между участниците в предучилищното образование

6.1. Механизъм за взаимодействие между участниците в образователния процес:

Сътрудничеството и взаимодействието между директорът, учителите и другите педагогически специалисти и родителите създават условия за постигане на поставните цели, както и за формиране на положително отношение към детската градина и мотивация на децата за участие в педагогическото взаимодействие.

- Планове за работа с родителите – тренинги, дискусии, практикуми
- Ден на отворени врати
- Празници, развлечения, концерти

6.2. Формите на сътрудничество

- индивидуални срещи в удобно за двете страни време;
- родителски срещи;
- присъствие и участие на родителите в процеса на предучилищното образование.

Използване на посредник при решаване на конфликти в училище (в ролята на медиатор е педагогическият съветник или психологът)

Директор: Веселина Георгиева